

Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΗΣ 28ΗΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940 ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Τήν Παρασκευήν, 15^η /28^η Όκτωβρίου 2022, ἐωρτάσθη ύπό τοῦ Πατριαρχείου ἡ ἔθνική ἐπέτειος τῆς 28^{ης} Όκτωβρίου 1940.

Κατά τήν ἡμέραν αὐτήν περί ὥραν 10.30 μ.μ. ἐτελέσθη Δοξολογία εἰς τό Καθολικόν τοῦ Πανιέρου Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως.

Ἡ Δοξολογία αὐτή ἐτελέσθη ὡς εὐχαριστία πρός τόν θεόν διά τήν βοήθειαν Αύτοῦ εἰς τό ἔθνος ἡμῶν νά ἀποκρούσῃ καὶ νικήσῃ τάς Γερμανικάς Ναζιστικάς καὶ Ἰταλικάς Φασιστικάς δυνάμεις κατά τόν πόλεμον τοῦ 1944-1945, ὡς δέησις ὑπέρ ἀναπαύσεως τῶν ἀγωνισαμένων καὶ ἡρωϊκῶς πεσόντων εἰς τόν ἀγῶνα τοῦτον πατέρων ἡμῶν.

Τῆς Δοξολογίας προέστη ἡ Α.Θ.Μ. ὁ Πατήρ ἡμῶν καὶ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ.κ. Θεόφιλος, συνιερουργούντων Αὔτῷ τῶν Ἁγιοταφιτῶν Ἀρχιερέων καὶ Ἱερομονάχων καὶ διακόνων καὶ μετέχοντος τοῦ Γενικοῦ Προξένου τῆς Ἑλλάδος εἰς τά Ἱεροσόλυμα κ. Εὐαγγέλου Βλιώρα καὶ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Γενικοῦ Προξενείου, Ἁγιοταφιτῶν μοναχῶν, μελῶν τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας καὶ τοῦ Ἀραβιφώνου ποιμνίου τοῦ Πατριαρχείου.

Μετά τήν Δοξολογίαν ἡκολούθησε δεξίωσις εἰς τό Πατριαρχεῖον.

Ἐνταῦθα ὁ Μακαριώτατος προσεφώνησε διά τῆς κάτωθι προσφωνήσεως Αύτοῦ ἔλληνιστί:

“Ἐκλαμπρότατε Γενικέ Πρόξενε τῆς Ἑλλάδος κ. Εὐάγγελε Βλιώρα,

Σεβαστοί Ἅγιοι Πατέρες καὶ Ἀδελφοί,

Εὐλαβεῖς Χριστιανοί καὶ προσκυνηταί,

Ἡ ἔορτή τῆς ἐπετείου τῆς 28^{ης} Όκτωβρίου τοῦ 1940 ἀποτελεῖ ἰερόν μνημόσυνον τοῦ ἱστορικοῦ ἀνεξιτήλου γεγονότος τῶν ὑπέρ τῆς ὑπερασπίσεως τῆς τιμῆς, τῆς ἔλευθερίας, καὶ τῆς ἔθνικῆς ἐδαφικῆς ἀκεραιότητος τῶν πεσόντων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν κατά τῆς ἀλαζόνος εἰσβολῆς τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τοῦ Ναζισμοῦ καὶ τοῦ Φασισμοῦ.

Αἱ ὁμαδικαί καὶ ἡ ἐκτελέσεις ἀθώων συνανθρώπων ἡμῶν, ἀνδρῶν καὶ γυναικοπαίδων, ἀλλά καὶ τά στρατόπεδα συγκεντρώσεως καὶ τῆς συστηματικῆς γενοκτονίας ἐκατοντάδων, χιλιάδων ἀνθρώπων εἴναι τά ἀδιάψευστα μαρτύρια τῶν ὑπό τοῦ διαβολικοῦ μίσους διακατεχομένων Ναζιστῶν. «Πᾶς ὁ μισῶν τόν ἀδελφόν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστί», (Α' Ιωάν. 3,15), λέγει ὁ ἄγιος Ιωάννης ὁ θεολόγος.

Διό καὶ ἡ Μετριότης ἡμῶν, συνοδευομένη ύπό τῶν τιμίων μελῶν τῆς Γεραρᾶς Ἁγιοταφιτικῆς ἡμῶν Ἀδελφότητος ὡς καὶ εὐσεβοῦς λαοῦ μετά τῶν παρεπιδημούντων προσκυνητῶν, κατήλθομεν εἰς τόν Πανίερον Ναόν τῆς Ἀναστάσεως, ἐνθα ἀνεπέμψαμεν εὐχαριστήριον δοξολογίαν «τῷ Ἁγίῳ Τριαδικῷ Θεῷ, τῷ διδόντι ἡμῖν τό νῖκος διά τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ», (Πρβλ. Α' Κορ 15,57).

Προσέτι δέ ἐδεήθημεν ὑπέρ αἰωνίας μνήμης καὶ μακαρίας ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν ἡρωϊκῶν ἀγωνισαμένων καὶ δῆ τῶν ὑπέρ τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος τοῦ εὐλογημένου ἡμῶν γένους καὶ ἔθνους μαρτυρησάντων.

Ἡ βλασφημία πρός τό ἀνθρώπινον πρόσωπον, ἡ ἔκδηλος ἄνοια, ἡ ὑπερηφάνεια καὶ ἡ ἀφροσύνη τῶν Ναζιστῶν, τά πονηρά ταῦτα, τά προκαλέσαντα τόν Δεύτερον Παγκόσμιον Πόλεμον, δυστυχῶς οὐδένα ἐσυνέτισαν, ὡς λέγει καὶ ὁ ψαλμῳδός: «Κύριος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν ἐπί τούς νιούς τῶν ἀνθρώπων τοῦ ἰδεῖν εἰς ἔστι συνιών ἡ ἐκζητῶν τόν Θεόν· πάντες ἔξεκλιναν, ἅμα ἡχρειώθησαν», (Ψαλμ. 13, 2-3).

Λέγομεν τοῦτο, διότι ἡ ἐπιδειχθεῖσα αὐτοθυσία τῶν Ἑλλήνων ἀγωνιστῶν εἰς τό πεδίον τῆς μετωπικῆς μάχης κατά τῶν ἀδιστάκτων εἰσβολέων ἐπί τῶν κορυφῶν τῶν ἀγρίων Βορειοηπειρωτικῶν βουνῶν, ἐφλέγετο ἀπό τό πῦρ τῆς ἀγάπης διά τήν πατρίδα καὶ τήν ἐλευθερίαν. Γενεσιουργός αἵτία τοῦ ἀξιοθαυμάστου ἡρωϊσμοῦ τῶν Ἑλλήνων ἦτο ἡ πίστις εἰς τόν Θεόν καὶ εἰς τήν δύναμιν τῆς προσευχῆς.

Τό Ἑλληνοχριστιανικόν καὶ δῆ τό Ἑλληνορθόδοξον τοῦτο φρόνημα, τό ὅποιον προβάλλει σήμερον ἡ πανηγυρική αὕτη ἐπέτειος τῆς 28^{ης} Οκτωβρίου 1940 ἔθαυμασαν τά ἔθνη καὶ οἱ λαοί τῆς γῆς. Καί τοῦτο, διότι οἱ πολέμιοι ἡμῶν «συνεποδίσθησαν καὶ ἔπεσαν, ἡμεῖς δέ ἀνέστημεν καὶ ἀνωρθώθημεν», (Πρβλ. Ψαλμ. 19, 9).

Ἡ ἐποποιία τοῦ 1940 ἀνεγνωρίσθη διεθνῶς ὡς ἔξέχον γεγονός τῆς παγκοσμίου ἱστορίας ἀφ' ἐνός καὶ διακεκριμένος σταθμός τῆς ἱστορικῆς πορείας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ἀφ' ἐτέρου. Ἡ ἐποποιία τοῦ 1940 κατέδειξε μετά παρρησίας ὅτι «οὐ γάρ ἄδικος ὁ Θεός», (Ἐβρ. 6-10) καὶ «ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τόν αἰῶνα», (Β' Κορ. 9, 9).

Σήμερον ἡ ἀνθρωπότης ἀπειλεῖται ὑπό κεκαλυμμένων μορφῶν τοῦ Ναζισμοῦ καὶ τοῦ Φασισμοῦ, καὶ ἀναφερόμεθα εἰς τήν βιαίαν εἰσβολήν τῆς ἰδεολογίας τῆς καλουμένης «Νέας Τάξεως πραγμάτων», ὅπου μία διεθνῆς ἄρχουσα πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς ὁμάς «σκολιῶν καὶ διεστραμμένων», (Φιλιπ. 2, 15), ἀνθρώπων –κατά Παῦλον– ἐπιβάλλουσιν καὶ νομιμοποιοῦσιν ἐν ὀνόματι τῶν ἀνθρωπίνων δῆθεν δικαιωμάτων τήν νοσηράν ἐθελοθρησκείαν αὐτῶν. Δέν λείπουν καὶ ἔκεινοι οἱ ὅποιοι ἀλλοιώνουν τήν ἱστορικήν ἀλήθειαν, μειώνοντες οὕτω τήν ἥθικήν ἀξίαν τῶν ἴδαινικῶν, τά ὅποια ἀνέδειξαν τό ἀνεπανάληπτον ἔπος τοῦ 1940.

Διό καὶ καλούμεθα νά διαφυλάξωμεν τό ἔπος τοῦ 1940 ὡς Ἱεράν παράδοσιν διά τάς ἐπερχομένας γενεάς, ἀκούοντες εἰς τό παράγγελμα τοῦ σοφοῦ Παύλου λέγοντος: «Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταίοῦσθε», (Α΄ Κορ. 16, 13). Τήν παρακαταθήκην ταύτην τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν πίστεως καὶ ἵερᾶς παραδόσεως ὡς καὶ πολιτισμικῆς καὶ ἱστορικῆς κληρονομίας ἐπεσφράγισε τό θυσιαστικόν αἷμα τῶν μαρτύρων καὶ ἀγωνιστῶν τῆς ἐλευθερίας, ἀλλά καὶ τό ἀσάλευτον ἔθνικόν Ρωμαιο-Ὁρθόδοξον φρόνημα τοῦ λαοῦ κατά τῶν ἴσχυρῶν στρατιωτικῶν Γερμανικῶν δυνάμεων.

Κατακλείοντες ἀναβοήσωμεν:

Ζήτω τό «Οχι» τῆς 28^{ης} Οκτωβρίου τοῦ 1940!

Ζήτω τό εύσεβές Γένος τῶν Ρωμαίων!

Ζήτω ἡ Ἑλλάς!

Ζήτω ἡ Γεραρά Ἀγιοταφιτική ἡμῶν Ἄδελφότης!".

Ο Γενικός Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἀπήντησεν εἰς τό Μήνυμα τοῦ Μακαριωτάτου ὡς ἔπειται:

«Μακαριώτατε,

Σεβασμιώτατοι Αρχιερείς,

Σεβαστοί Πατέρες,

Αγαπητά παιδιά,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Κυρίες και κύριοι,

Με εθνική υπερηφάνεια, οι απανταχού Ἑλληνες, γιορτάζουμε σήμερα την επέτειο της 28ης Οκτωβρίου 1940, εστιακό σημείο μνήμης και τιμής για μία από τις ενδοξότερες στιγμές της σύγχρονης Ιστορίας μας που συμπυκνώνει τις μνήμες, τα βιώματα και τις αξίες που καθοδηγούσαν πάντοτε τον εθνικό μας βίο.

Η σημερινή επέτειος της 28ης Οκτωβρίου 1940, 82 χρόνια από εκείνη την ένδοξη στιγμή που αποτελεί σημείο αναφοράς για τον απανταχού Ελληνισμό, μας δίνει την ευκαιρία να ανακαλέσουμε στη σκέψη και στην καρδιά μας τη γενιά των ανδρών, των γυναικών και των παιδιών που γέμισαν την συλλογική μας Ιστορία με αμέτρητες σελίδες ηρωισμού, αυταπάρνησης και αυτοθυσίας.

Στα βουνά της Ηπείρου, στις χαράδρες της Αλβανίας, στα Οχυρά της Μακεδονίας, στα νερά του Αιγαίου, της Μεσογείου και του Ατλαντικού, στη Μέση Ανατολή, στην κατεχόμενη Ελλάδα, σε όλα τα «μέρη όπου δεν είχε καθημερινές και σκόλες», σύμφωνα με τον Οδυσσέα Ελύτη, οι Ἑλληνες, έδωσαν ό,τι πιο πολύτιμο είχαν για να διαφυλάξουν την εθνική μας ανεξαρτησία και ακεραιότητα, διαχρονικά ιδανικά όλων των Αγώνων του Έθνους από το 1821, μέχρι και σήμερα.

Ο Γιώργος Σεφέρης, αποσπασθείς από το Υπουργείο Εξωτερικών στη Διεύθυνση Εξωτερικού Τύπου στο αρμόδιο υφυπουργείο, κατέγραψε στο ημερολόγιο του την ιστορική εκείνη μέρα, ως ακολούθως: «Κοιμήθηκα δύο το πρωί, διαβάζοντας Μακρυγιάννη. Στις τρεις και μισή μια φωνή μέσα από το τηλέφωνο με ξύπνησε: «Έχουμε πόλεμο». Τίποτε άλλο, ο κόσμος είχε αλλάξει. Η αυγή, που λίγο αργότερα είδα να χαράζει πίσω από τον Υμηττό, ήταν άλλη αυγή: άγνωστη. Περιμένει ακόμη εκεί που την άφησα. Δεν ξέρω πόσο θα περιμένει, αλλά ξέρω πως θα φέρει το μεγάλο μεσημέρι.»

Και το «μεγάλο μεσημέρι» ένωσε και συνέγειρε ολόκληρη την Ελλάδα. Οργανισμοί, φορείς, πνευματικά ιδρύματα, η Εκκλησία, απλοί πολίτες, γέροι, γυναίκες, παιδιά, όλοι συμμετέχονταν άμεσα στην τιτάνια προσπάθεια για την ενίσχυση του μετώπου. Όπως γράφει η ιστορικός Μαρίνα Πετράκη: «με ενθουσιασμό και πάθος, που συνδαύλιζαν οι σημαίες, τα πολεμικά εμβατήρια και η φωνή του εκφωνητή στο ραδιόφωνο, [οι Ἑλληνες] ντύνονται στο χακί και ξεκινούν για το μέτωπο, ωσάν να πηγαίνουν σε γιορτή. Και ήταν πράγματι γιορτή. Η πιο λαμπρή γιορτή της

νεότερης ελληνικής Ιστορίας. Αν και είχαν στη διάθεσή τους πέντε ημέρες για να παρουσιαστούν, το ογδόντα τοις εκατό παρουσιάστηκε την πρώτη μέρα».

Ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος Χρύσανθος, σε μήνυμά του την 28^η Οκτωβρίου 1940, εμψυχώνει τους Έλληνες, θυμίζοντάς τους τη δύναμη της πίστης και της προσευχής.

«Η Έκκλησία πέποιθεν ὅτι τά τέκνα τῆς Πατρίδος, εὐπειθῇ εἰς τό κέλευσμα Αὔτης καὶ του Θεοῦ, θά σπεύσουν ἐν μιᾷ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ ν΄ ἀγωνισθούν ὑπέρ βωμῶν καὶ ἔστιῶν καὶ τῆς Ἐλευθερίας καὶ τιμῆς καὶ θά συνεχίσουν οὕτω τήν ἀπ' ἀπ' αἰώνων πολλῶν ἀδιάκοπον σειράν τῶν τιμίων καὶ ἐνδόξων ἀγώνων [...] Καί μή φοβούμεθα ἀπό τῶν ἀποκτεινόντων τό σῶμα, τήν δέ ψυχήν μή δυναμένων ἀποκτεῖναι, [Ματθ. 10-28]. Ἐπιρρίψωμεν ἐπί Κύριον τήν μέριμναν ἡμῶν καὶ Αὔτός θά εἶναι βοηθός καὶ ἀντιλήπτωρ ἐν τῇ ἀμύνῃ κατά τῆς ἀδίκου ἐπιθέσεως τῶν ἔχθρων. Οὗτοι ἐν ἄρμασι καὶ οὗτοι ἐν ἵπποις, ἡμεῖς δέ ἐν ὀνόματι Κυρίου τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τῇ γενναίοτητι καὶ ἀνδρείᾳ μεγαλυνθησόμεθα.»

Η πολεμική ατμόσφαιρα δημιουργεί μια πρωτοφανή ἀμιλλα, που παρακινεί και συνεπαίρνει μια τεράστια στρατιά αμάχων στα μετόπισθεν, που πολεμά δίπλα στη στρατευμένη δύναμη της πρώτης γραμμής, δημιουργώντας μια ανεπανάληπτη στιγμή στην ελληνική Ιστορία.

Σε όλους, τους γνωστούς και τους ἀγνωστους, στρατιώτες και πολίτες, που υπερασπίστηκαν με ηρωισμό, αυταπάρνηση, αυτοθυσία και ανδρεία την εθνική μας αξιοπρέπεια στη διάρκεια του πολέμου και αργότερα, στα χρόνια της σκληρής κατοχής, μέχρι την απελευθέρωση της Ελλάδας. κλίνουμε ευλαβικά το γόνυ.

Ως Έλληνες που έχουμε το προνόμιο και την ευθύνη να εγκαταβιούμε ή να υπηρετούμε στην Αγία Γη, ανακαλούμε, σήμερα, με συγκίνηση, στη μνήμη μας, τους ογδόντα πεσόντες που ἀφησε η Ελλάδα σ' αυτά τα χώματα, στη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, στα Κοιμητήρια της Χάιφα, της Ρέμλης και στην πόλη της Γάζας.

Το Αεροδρόμιο του Ακίρ, πλησίον της πόλης Ρέμλη, ήταν και η κοιτίδα για την αναγέννηση της Πολεμικής μας Αεροπορίας στη Μέση Ανατολή το Σεπτέμβριο του 1941.

Δεν θα πρέπει, ἀλλωστε, να λησμονούμε ὅτι, ὅταν οι τύχες του Πολέμου εμφανίζονταν αρνητικές για το Συμμαχικό Αγώνα, τα Ιεροσόλυμα και το Γενικό Προξενείο της Μητρός Πατρίδος στην πόλη αυτή απετέλεσαν, από τον Ιούνιο μέχρι και τον Αύγουστο του 1942, την ἔδρα της Κυβέρνησης της Ελεύθερης Ελλάδας, με τον μακαριστό Πατριάρχη Τιμόθεο, την Αγιοταφιτική Αδελφότητα και τον Ελληνισμό της πόλης, στην πλειοψηφία τους πρόσφυγες Μικρασιάτες να προσφέρουν κάθε δυνατή αρωγή, στον Αντιπρόεδρο της Κυβέρνησης Παναγιώτη Κανελλόπουλο, στα μέλη της Κυβέρνησης, στους αξιωματικούς και στα στελέχη των Ενόπλων μας Δυνάμεων, σε υπηρεσιακούς παράγοντες, μεταξύ των οποίων και ο Γιώργος Σεφέρης και σε πρόσφυγες, από την Αλεξάνδρεια και το Κάιρο, μεταξύ των οποίων και ο συγγραφέας Στρατής Τσίρκας.

Η εθνική επέτειος της 28^{ης} Οκτωβρίου δεν μαρτυρεί απλώς ἐνα ιστορικό γεγονός, αλλά φανερώνει τη συλλογική μας ταυτότητα βασισμένη στις πανανθρώπινες αξίες: τη δημοκρατία, την αγάπη για την ελευθερία, την εθνική αξιοπρέπεια,

την προσήλωση στην εκτέλεση του καθήκοντος και τη συνειδητοποίηση του χρέους απέναντι στην Ιστορία.

Μακαριώτατε,

Σεβασμιώτατοι Αρχιερείς,

Σεβαστοί Πατέρες,

Αγαπητά παιδιά,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Κυρίες και κύριοι,

Σε καιρούς δύσκολους και ιδιαίτερα συγκρουσιακούς, το Παλαίφατο Πατριαρχείο Ιεροσολύμων και η Αγιοταφιτική Αδελφότητα, μαρτυρούν και ενισχύουν το Αναστάσιμο Μήνυμα και τη διαχρονία της ορθοδόξου Πίστεως μας και της παρουσίας του Ελληνισμού στην Αγία Γη.

Το Πατριαρχείο Ιεροσολύμων, ως ο κατ' εξοχήν εκφραστής της Ορθοδόξου πίστεως και της Ελληνικής παραδόσεως παραμένει, ανά τους αιώνες, ζωντανό παράδειγμα θεοφόρου ζωής, πίστεως και ελπίδας και θεματοφύλακας των ηθικών και πνευματικών μας αξιών.

Στην εποχή μας, όπως και σε κάθε άλλη, η εθνική ενότητα και η εγρήγορση, η προσήλωση στις ηθικές και πνευματικές αξίες της ορθόδοξης πίστης μας και στα ιδανικά της ελευθερίας και της δημοκρατίας, αποτελούν βασικά εφόδια για την αποτελεσματική απόκρισή μας στις περιστάσεις.

Η επέτειος της 28ης Οκτωβρίου 1940 μας υπενθυμίζει πως η ομοψυχία, και η ισχυρή θέληση του ελληνικού λαού να διατηρήσει την ελευθερία και την εθνική υπερηφάνειά του, καθόρισαν και την νικητήρια έκβαση του αγώνα αυτού.

Με τις σκέψεις αυτές, καλώ όλους να αναφωνήσουν:

Ζήτω η 28η Οκτωβρίου 1940!

Ζήτω η Ελλάδα!»

Τό άπογευμα τής ίδιας ήμέρας ἔλαβε χώραν σχολική τελετή εἰς τήν Πατριαρχικήν Σχολήν ἐπί τοῦ λόφου Σιών.

Έκ τῆς Ἀρχιγραμματείας